

Ardealul

Apare Lunea, dimineața, cu ultimele informații și știri

Redactor responsabil:
Theodor Reculescu

Abonamente:

1 an: 100 lei; jumătate de an: 50 lei.
Autorități, mari întreprinderi 1000 lei.

Redacția și administrația:

ARAD, BUL. FERDINAND 5.

Telefon 333.

De Luni până Luni Ar risca Ungaria un nou războiu?

Arădani au comemorat, așa cum se cuvine, un an de la moartea marelui luptător naționalist, Vasile Goldis.

În vremurile de tristă amintire, când iobagul român era exploatat de grozii Ungariei, când țărânul ardelean avea libertate și nici drepturi, au trebuit să existe sfinți luminați ca cea a lui Vasile Goldis, cari să călăusească norodul spre libertate.

Nu ușoară a fost sarcina pe care și-au luat-o vrednici bărbați ai Ardealului românesc. Trebuiau pe de o parte să lupte împotriva oligarhiei din Ungaria — și aceasta se cerea făcută cu o mare prudență — iar pe de altă parte să pue frâu încetărilor de revoltă ale rotundărilor depe aceste meleaguri, cari pierduseră orice măsură. Această măsură se impunea, pentru buna reușită a cauzei.

Vasile Goldis ar trebui să fie pilda de totdeauna a oamenilor noștri politici. Feișorul preotului Isaia Goldis din Cermeiu nu a uitat nici o dată că s'a ridicat dintre țărâni ardeleni. Era mângâru când o vedea pe maică-mă în costumul național pe care l-a purtat o viață întreagă. Iar când avea vreo clipă de îndoială, asculta sfatul bătrânului preot din Cermeiu arădan.

Nu odată au chibzuit împreună — Goldis tatăl și fiul — cam pe unde ar trebui trasată granița dintre România și Ungaria, iar când preotul Isaia se îndoiă că satul pe care-l păstora ar trece de partea României, Vasile Goldis se îndârjea în a susține că toată suflarea românească trebuie scăpată de stăpânirea străină.

S'a scurs un an decând ilustrul luptător a trecut la cele eterne. Arădani, departe de a-l da uitării, încep abia acum a-l cunoaște așa cum a fost, cum prea bine a zis dl. profesor Dragomir.

Dificultățile cari s'au ivit în jurul întocmirii bugetului pe exercițiul 1935, n'au luat sfârșit nici după demisia d-lui Victor Slăvescu.

Ba, din contră. Se pare că ele vor crește, întrucât noul vistiernic a hotărât să ceară fiecărui departament să facă o reducere de 10 la sută asupra creditelor bugetare din anul expirat.

Tot ideea d-lui Victor Antonescu este ca, începând de azi, 11 Februarie, să nu se mai facă nici o numire și nici o înaintare pentru nici unul dintre posturile vacante.

Se mai vorbește că noul ministru de finanțe va reînființa timbrul pe pâine, desființat acum câțiva ani.

Sunt deci speranțe ca decizi înainte să înceapă abia

cearta între membrii guvernului cari — nici unul — nu admite să i se văduască departamentul de fondurile pe cari le înghițea până acum.

Ne vine a crede, că dl. Victor Antonescu n'a venit în fruntea Ministerului de finanțe cu intențiunea de a rămâne mult...

Ilie Isvoranu

Atitudinea Germaniei

BERLIN, 10. — Situația internațională e din nou calmă, după activitatea febrilă din ultimele zile.

Răspunsul Reich-ului va fi pozitiv și amical. Germania ar accepta acordurile din Londra ca bază de negocieri pe picior de deplină egalitate. Se pare că răspunsul va insista, deosebi asupra acestui punct scotând în relief caracterul de egalitate dintre negociatori.

Este improbabil ca Germania să se angajeze de pe acum în discuții de amănunt asupra bazelor fixate la Londra. Ea se va mărgini probabil să indice punctul care interesează Reichul și în deosebi: convenția asupra înarmărilor.

Se pare că Reichul este foarte favorabil pactului aerian, în care vede recunoașterea concretă a egalității Reichului în materie de înarmări.

Pe de altă parte, Germania rămâne ostilă Pactului Oriental, întrucât refuză să încheie un pact de asistență mutuală cu Rusia Sovietică. Motivul invocat este că cele două țări și au frontieră comună, două țări nu au frontieră comună, drept motiv și faptul că Rusia se întinde pe două continente, antrenând Reichul în regiuni unde nu are interese.

Acesta pare a fi răspunsul ce se va da referitor la pactul dela Londra.

În ecuația politicii europene, Ungaria a avut întotdeauna — dela răzbiu încoace — un rol d necunoscut. Și aceasta prin însăși forța lucrurilor: ei datorită politicii duse de conducătorii ei, în frunt cu dl. Ștefan Bethlen, al cărui străduințe n'au fost acelea înscrise în programul partidului său, ci unele cauze.

Duplicitatea politicii bethleniste se relevă în chiar lozincă enunțată: „Revizuirea tratatelor pe cale pacifică”. Pentru că, unul-a fost scopul: să mențină în Ungaria situația din noaptea războiului. Reforma agară l-ar fi amputat latifundiile, în timp ce introducerea votului universal l-ar fi îndepărtat dela cârma țării.

Postul premier maghiar își dădea bine seama, că revizuirea tratatelor pe cale pacifică este exclusă. Dar era un prilej de amăgire a maselor și un motiv de așteptare la infinit. Groză unguri li erau recunoșcătoii: renunțanți la moștile expropriate de Statele succesoare lașei monarhii dualiste, dar și le păstrau pe cele din Ungaria de azi. Odată găsită această formulă salvatoare, guvernul Bethlen s'a consolidat și n'a făcut loc garniturii Gömbös, decât atunci când a năsit de cuvânt și în condițiunile care-i conveneau.

Adoptându-se politica contelui Ștefan Bethlen, apropierea Ungariei de Germania revizionistă, deveni inevitabilă. Deci nu s'ar putea spune că guvernul dela Budapest a urmărit prin aceasta vreun scop, cum de altfel nici roadele politicii germanofile nu s'au văzut și nici nu se întrezăresc.

Și credeți poate, că acest fapt este a se socoti drept o greșală în politica externă a Ungariei? Nul

Contele Ștefan Bethlen știa că revizuirea tratatelor însemnează războiu. Cunoștea urmările războiului, precum și faptul că generația care a luptat pe front și cea care-l urmează, condamnă războiul. O singură posibilitate mai era: să se accepte situația de drept, creiată prin tratatul dela Trianon. În afară de aceasta, trebuia salvată, după cum am spus, situația latifundiilor din Ungaria. S'a procedat în consecință.

Acum însă, după 16 ani, sunt în Ungaria oameni cu alte concepții. Tiberiu Eck-

hardt, cere reforma agrară și introducerea votului universal; contele Bajcsy Zsilinszky pretinde că Ungaria trebuie să adopte o politică de apropiere către Italia și Franța „pentru a putea sparge solidaritatea Micii Antante”.

Se pretinde prin urmare guvernului maghiar să treacă la acțiune, în vederea revizuirii „pe orice cale” a tratatului dela Trianon. Cu alte cuvinte: Ungaria ar risca un nou războiu?

Th. Reculescu

Italia și acordul dela Londra

PARIS, 10. — Comunicatul italian asupra acordurilor dela Londra este primit cu simpatie de întreaga presă franceză. „Petit Parisien” scrie că aceste cuvinte, matur chibzuite, emană desigur dela d. Mussolini și dovedesc că Italia este hotărâtă la strânsa colaborare cu Franța și cu Marea Britanie.

Ele mai înseamnă că guvernul din Roma adoptă față de Germania aceeași hotărâtă și conciliantă atitudine ca și Londra și Paris. Deci oferta către Reich este făcută de către cele trei mari puteri, ceiace îi sporește considerabil greutatea.

D. Hitler e „cancelarul păcii”...

BERLIN, 10. — Dl. Göring a ținut un discurs la Dresda, declarând că dl. Hitler este cancelarul păcii. El cere egalitate de drepturi pentru menținerea păcii care este amenințată atunci când un popor este în imposibilitate de a se apăra.

Întepături de condei

D. dr. Moga — notre vieux ami — a fost de curând la București și a tras un chef la „Bondi”, la palatul telefoanelor. După miezul nopții, conmesenii s-au părăsit, după ce i-au explicat unde-i situa hotelul care-l găzduiește, numărând străzile pe cari trebuia să se părăsească.

La ora 5 dimineața, d. Moga pornește în căutarea hotelului, mergând pe Calea Victoriei. În dreptul lui „Sococ”, se adresează unui sergent de stradă:

— Hallo, vizitos, unde-i strada doua la stânga?

Marți seara s'a reprezentat pe scena teatrului arădan, piesa „Făclile”.

După actul al doilea, d. dr. Boca, entuziasmat de jocul d-lui Poppi-Martian, aplaudă frenetic, apoi:

— Bis, bis...

La aceeași reprezentare, d. dr. Dante Gherman, — cel mai simpatic membru al baroului arădan — sosește cu întârziere, și-si găsește scaunul ocupat de d. Cioculescu, ziarist și director general la „Paza de noapte”.

— Mă tem, intervine d. dr. Gherman, că ați greșit scaunul...

— Cât timp nu mă deranjezi, n'ai de ce să te temi...

Deputații țărani de acum 78 de ani și de azi

În divanul ad-hoc moldovenesc din 1857, au fost aleși 15 țărani de prin satele Principatului, reprezentanți ai locuitorilor pontazi (mancitori de pământ), pentru a-și expune păsurile într'un raport care a fost apoi trimis comisiei internaționale a celor șapte Puteri.

Oameni nevoiași, neștiutori de carte, în continuă luptă cu oligarhia Moldovei, deputații țărani dela 1857 au știut să-și apere interesele, atunci când li s'a dat, în sfârșit, și lor cuvântul.

Azi, după 78 de ani, avem în Parlamentul României Mari deputați țărani, cu nemiluita, dar despre nici unul n'am auzit să fi venit cu vreo propunere sănătoasă, conformă cu interesele țărânului român, pe care-l reprezintă în Adunare.

Reproducem mai jos raportul deputaților țărani ai din anul ad-hoc

moldovenesc, în care se oglindește judecata sănătoasă și moralitatea desăvârșită a umilului sătean dela 1857, urmând a face apoi o paralelă cu starea de decadență a țărânului de azi.

Propunerile deputaților săteni dela 1857, au fost cuprinse în următorul raport:

„În puterea legăturii încheiate de către cele șapte Puteri la scaunul Marelui Împărat al Frantezilor la Paris, noi trimișii deputați săteni din partea lăcuitorilor pontazi a patru-spre-zece ținuturi ale Moldovei, întruindu-ne ca să rostim dorințele treptei noastre în privirea noului așezământ și a noiei rândueli ce are a se pune în țeară. Și chibzuind pe noi în de noi despre nevoile și dorințele a două-

spre-zece sute de mii de suflete care ne-au trimis să fim răsunetul gemutului lor la marca Adunare alcătuită din toate treptele țării, în numele acelor glasul nostru cel slab ridicându-l, adevărul ca înaintea lui Dumnezeu mărturisim.

„Că până în ziua de astăzi toate sarcinile cele mai grele numai asupra noastră au fost puse, și noi mai nici de unele bunuri ale țării nu ne-am îndulcit, iară alții, fără să fie supuși la nici o povară, de toată mana țării s'au bucurat; că noi biruri grele pe cap am plătit, oameni de oaste noi am dat; ispravnicii, judecătorii, privighitori și jandarmi numai noi am ținut; drumuri, poduri și sosele numai noi am lucrat; belicuri, podvezi și bazele numai noi am făcut; boreseri, zile de mormânt numai noi am îndeplinit; caci

de voe și fără de voe numai noi am dat; băutură scumpă și otrăvită numai noi am băut; pâine neagră și amară, udată cu lacrimi, numai noi am mâncat; bătaii și resmește, când au fost, tot greul numai noi l-am dus; oști când au venit, noi le-am hrănit, noi le-am slujit, noi le-am purtat; că cel cu putere țeara își părăsia, peste hotare trecea; și când da Dumnezeu de se făcea pace și liniște și țeara se îmbelșuga, cu toții se întorceau de se desfătau, de nevoie nu știau; nevoia și greutatea o duceau cei ce rămăneau la vatra lor. Iarna era grea, oști multe, cărături multe și la loc depărtat, căram la Dunărea și peste Dunărea, boii degerau și cădeau, alătura cădea și omul cu dâșii, acasă copiii flămânziau, că

(Continuarea în pag. 11).

Activitatea Camerei regionale de agricultură din Arad

— Se va reveni la sistemul de organizare din trecut? —

Înainte de noua organizare, Camera de agricultură din Arad era cea mai activă din întreaga țară. Condusă cu pricepere de dl. ing. agr. insp. Nicolae Popescu, instituția din localitate a reușit să câștige deplină încredere a plugarilor arădani și a făcut ca îndrumările sale să fie ascultate.

Realizările din trecut

Datorită fostei camere de agricultură a județului Arad, agricultorii de aici și-au semănat ogoarele cu grâu selecționat „Bancut” și „Od-vos”, foarte rezistent la rugină, iar în anul catastrofal 1932, au avut mai puține pagube decât plugarii din restul țării.

Instituția a mai procurat pe seama agricultorilor pomi pentru sădit (pueți), vite altoite, sulfat de cupru, unelte agricole, stupi automați, animale de prăsilă, toate cu prețuri extrem de reduse. A instituit cursuri pentru țărani, a pus la dispoziția acestora selectoare pentru grâu, a instituit concursuri dotate cu premii, și a organizat expoziții și târguri pentru animale.

Bună țară, rea locmeală

În anul trecut însă, guvernul a venit cu o nouă lege pentru „organizarea” Camerelor de agricultură, grupându-le în „Regionale”. Camerele regionale sunt divizate apoi în secții județene. Economile care urmau a se realiza în urma acestei reorganizări, nu s-au putut face, deoarece personalul a rămas același, iar în plus, s'a mai angajat altul și pentru Camerele regionale.

Secțiile județene au ele, nu-i vorbă, oameni pricepuți, dar ce folos dacă nu mai au posibilitatea de-a acționa ca mai înainte, în lipsă de prevederi bugetare.

În schimb, activitatea Camerelor regionale se reduce la biroucratism și la... control, atunci când plugarul are nevoie de îndrumări, de ajutor.

Activitatea în județul Arad

Dl. ing. insp. N. Popescu,

secretarul general al Camerei regionale din Arad, ține să desvolte o activitate asemănătoare celei din timpul când d-sa conducea Camera de agricultură a județului Arad, cu toate că, după cum spuneam, lipsesc prevederile bugetare.

D-sa, având concursul Școlii de industrie casnică din Arad și al „Reuniunii Femeilor Ort. Române”, a organizat în frunța comunei Chișineu-Criș, un curs de țesut și lucru de mână, pentru țărăncile din comunele învecinate să se perfecționeze în broderie și cusături în motive românești.

Deasemenea a organizat în comuna Miniș, un curs viticol, dând posibilitate micilor viticultori precum și vierilor din serviciul marilor podgori, de a-și completa cunoștințele în ale viticulturii.

În viitor, dl. ing. N. Popescu a proiectat înființarea de noi cursuri, cari vor funcționa — ca și cele două amintite mai sus — sub imediata sa supraveghere.

După câte suntem informați, Ministerul agriculturii se preocupă cu ideea desființării Camerelor regionale de agricultură și menținerea doar a vechilor secții județene.

Aceasta ar fi deosebit de dură soluție de-a se veni în ajutorul agricultorilor.

Inreruperea activității secțiilor județene din cauza lipsei de prevederi bugetare, n'a păgubit numai pe plugar, ci a avut repercursiuni și asupra economiei naționale.

Cețiți și răspândiți

„Ardealul”

În sârșit, vom avea fme corect scrise românește

Duă multe tergiversări inutile, după zarvă și ezitări, omisia interimară a hotărât ca deaci înainte să nu mai fie permise greșeli de limbă în textul firmelor cari înfrânzesc orașul.

Aspectul rușinos al firmelor, nu mai putea dăinui. Era o casă impietată la adresa trecutului românesc al Aradului și batjocoră la adresa noastră, a românilor, cari desi conducem efectiv treburile orașului de atâția ani, n'am știut, n'am vrut sau poate n'am avut curajul unei astfel de atitudini.

Cu cin și vai Comisia Interimara, la sugestia d-lui Alexandru Constantinescu, vice-președintele ei, a lansat următorul apel:

Comisia de supraveghere a firmelor și inscripțiilor românești de pe lângă Primăria Municipiului, roagă publicul să-i semnaleze toate greșelile de limbă pe care le va constata pe orice firmă, reclamă sau publicitație.

Forma actuală (greșită) și adresa contravenientului pot fi înaintate zilnic în orele de serviciu (8—10) la cabinetul ajutorului de primar.

Este de datoria oricărui român conștient de importanța apelului, să aducă la cunoștința celor în drept, toate greșelile de limbă pe cari minoritarii le comit cu sau fără bună știință. Însă atenția noastră nu trebuie îndreptată numai asupra firmelor ci și asupra tuturor publicațiilor destinate a ajunge în văzul public: placarde, anunțuri de vânzări, închirieri de case, camere mobilate etc.

Și mai avem și o mică rugăminte: comisia interimară să sancționeze drastic orice abatere, pentru că altfel zadarnic va fi apelul.

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI Arad

Nr. 1527/1935.

Publicațiune

Se aduce la cunoștința celor interesați, — că Primăria municipiului Arad, —

în ziua de 27 Februarie 1935, ora 11 a. m.

va ține în biroul Serviciului economic, camera Nr. 59, licitațiune publică cu oferte închise și sigilate, pentru furnizarea următoarelor cantități de uleiuri pentru autobuzele municipiului:

6.000 (șasemii) kgr. ulei pentru motoare calit. I-a tip. B. (mediu iarnă-vară).

6000 (șasemii) kgr. ulei pentru motoare tip Regal 000.

1.000 (unamie) kgr. ulei de cilindru (valvolină) cal. I-a.

Licitațiunea se va ține în conformitate cu Art. 88—110 din legea contabilității publice și potrivit normelor de licitații în vigoare.

Ofertanții cari vor lua parte la licitațiune vor depune odată cu oferta în plic separat și o garanție de 5 la sută din valoarea furniturii în numerar ori efecte garantate de Stat, iar oferta se va face numai în baza caetului de sarcini, care poate fi văzut în camera Nr. 59 a primăriei, ori la Întreprinderile municipiului Arad.

Arad, la 1 Februarie 1935.

Primăria Municipiului Arad

Emil Botiș

Doctor laureat al Facultății de Drept din Paris
A V O C A T

și a deschis biroul de avocatură la

TIMIȘOARA s. I. (Cetate).
Str. Eugen de Savoia 6.
(lângă Palatul Dicasterial).

Cinematografi

CENTRAL

Programul de azi:

In vârtej dragost

Nancy Carroll,
John Boles.

Reprezentările la orele 5, 7.15 și 9.15.
Prețuri normale.

CORSO

Premieră!

Programul de azi:

La orele 5, 7.15, și 9.15
La ora 12 jum și 3 prețuri
Opereta lui Oscar Straus
Regia lui Victor Jarm

O femeie caștie ce vrea

Adolf Wohlbrück,
Lil Dagover,

Hans Junkermann
VINE! FRASQUI
cu Jarmila Novotna și
Hans Heinz Bollmann

SELECT

(Crucea Roșie)

Programul de azi:

Francisca Gaál

Felix Bressart,
Hans Jány,

Otto Wallburg.

„PETE”

Reprezentările

la orele 5, 7.15 și 9.15
Taxele de intrare:
Lei 8, 10, 15 și 20, incl.
timbrul aviației.

URANIA

Deodată cu străinătatea

Programul de azi:

la orele 5, 7.15 și 9.15

Moarte in vacanță

Trei nopți de dragoste binte a Morții, cu murib

Frederic March,
Eveline Veneble,
Kent Taylor.

ELISABETA

(Crucea Roșie)

Program dublu:

9—11 Februarie

Regele țiganilor Don Jose Mojica

Slăbiciunea mea

Lilian Harv

Incepul la 5.15, și 8.15.
Incepul în sărbători la orele 3, 5.15, și 8.15.
Prețurile: 18, 16 și 11 lei incl. toate taxele. Dumineca și zilele de sărbătoare nu se aplică. Intrarea publicului în misă în pauze.

ceea ce nu lua ostășul la nevoie sa luau zapcii cei de teară se se îmbogățeau.

„Iară dacă puhoiul ostrilor se scurgeau și furtuna se alina, holdele se semăna, grânele inverzia, câmpurile înflorea, că sudoarea noastră le uda. **Teara asta nici băi, nici măestrli nu are, nici meșesuguri multe ca alte țări nu are;** toată bogăția, toată îmbelșugarea, brațele și sapele noastre o aduc. Cătu-i Dunărea de mare și de largă curge râul sudorilor noastre, se duce peste mări și peste hotare, acolo se preface în râuri de aur și de argint și curg iarăși înapoi de se revărsă în țeara noastră; iar noi nici rînduială, nici dreptate nu am avut. Când ne-am jăluit, când ne-am tânguit, păsurile când ne-am spus: Ispravnicul ne-a bătut, privighitorul ne-a bătut, jandarmul ne-a bătut, zapciul ne-a bătut, vătășelul ne-a bătut, vechilul ne-a bătut, posesorul ne-a bătut, boerul de moșie ne-a bătut; cine s'a sculat mai de dimineață, cine a fost mai tare, acela era mai mare. Boul și vaca, munca ostenelelor noastre, nu știam de sunt ale

noastre; puilul și găina, laptele dela gura copiilor noștri de multe ori cu nedreptul ni s'a luat.

„Boerescul era odinioară sease și apoi douăsprezece zile de la răsăritul și până la sfîșitul soarelui. Apoi s'a făcut lege, ca să tălmăcească ziua lăsată de Dumnezeu cătu-i de mare, și boerescu s'a mărit; în urmă iar s'a mai tălmăcit, și boerescu s'a tot îngreuiat. Acum sunt douăsprezece zile de pont, ziua cât luna; lucrăm din primăvară până în toamnă, lucrăm de cum se ieia omătul și până dă înghețul tot la boerescu. Lucrăm cât zice legea și mai des și peste lege, lucrăm și nu mai mîntuim, nu-i nici sărbătoare, nici lucrătoare.

„Holdele cele mari și întinse se fac frumoase, iar când treci pe lângă pământurile noastre, ți se rumpe inima; ogoarele ne rămân la paragină, popușoi ni se înecă în buruiună și rămân necopți de-i bate bruma; cei boieresti, așezati de noi în coșere, sed ca aurul de frumoși. Când dă frigul, când bate crivățul, când ne bate nevoia, ne ducem de ne răs-

cumpărăm însăși munca noastră ca să ne hrănim copiii cu dânsa, și de multe ori pe lângă necazul nevoiei, u-nia tari de inimă ne mai țineau de leneși, că nu am putut a ne lucra ogoarele.

„Înainte de Reglement, săteanul avea zece, cincisprezece și peste douăzeci de fâci; ridicam vite, ne prindeam nevoia și era țeara folosită, că cirezile cele multe care ieșeau din țeară, noi le creșteam. Cu Reglementul munca ni s'a împovorat, iar pământurile ni s'au micșurat. Ni s'au dat numai câte patru fâci celor cu doi boi, celor fără doi boi li s'a dat și mai puțin. Tot Reglementul zice, că unde boerul de moșie nu va avea pământ de ajuns de dat lăcuitorilor, acolo să aibă a le da două treimi; unii dau, alții nu dau, cine cum vrea. Noi nici la facerea legii aceștia, nici la celelalte nu am fost chemați, nici întrebați, nici la vre-o învoială nu am statut. Domnia lor boerii de moșii singuri le-au făcut, noi le-am urmat desi greu și amar ne-a picat. Dar fiindcă Dumnezeu și-a adus aminte și a dat în gând celor șapte Pu-

teri de s'au îndurat ca de astădată să fim și noi întrebați despre păsurile și durerile ce avem, uitat fie și șters din mintea și inimile noastre tot trecutul cu chinurile sale, departe fie toată ura, toată vrajba și toată împărecherea de la sufletul nostru; o seamă și din boeri au fost cu frica lui Dumnezeu; și mai din vechiu pe când cu toți de-avalma ne luptam și ne vărsam sângele pentru apărarea credinței și a moșiei strămoșești, ei ne erau ca părinți și noi ca fiii lor. Noi încă nu știm, că de când cu Domniile grecești, de atunci cea ni s'au stricat și dresale țării și ale noastre. De aceea noi nu facem nici imputare, nici înfruntare nimărui, și să avem iertate, dacă spuind adevărul vom fi scăpat vr'o vorbă care să vie greu la auzul cuiva. Noi dorim ca tot poporul român să se înfrățască și să trăiască în pace și în liniște pe pământul strămoșesc al României pentru mărirea și fericirea neamului, căci precum e scris la carte, „toată cetatea împărechiată va peri”.

(Urmarea în numărul viitor.)

In jurul afacerii »Soia«

— Se urmărește o presiune asupra agricultorilor, prin intermediul fabricii de zahăr din Arad. — Cum se frustează fiscal —

În numărul trecut al ziarului, am arătat împrejurările în care a înalt ființă societatea „Soia” cu sediul în București și care-i afiliată societății „J. G. Farbenindustrie” din Germania.

Datorită faptului că printre acționarii și membrii consiliului de administrație sunt oameni cu influență, din toate partidele politice dela noi, societatea aceasta a primit dreptul de monopol în ceea ce privește cultura plantei furajere soia, acordându-i-se tot odată și marele favor de-a putea exporta în Germania, prin compensație, întreaga recoltă a celor 30 mii ha. pe cari le va contracta.

Agricultorii arădani, cer modificarea contractului

Inarmați cu câte un exemplar din „M. O.” în care s'a publicat jurnalul Consiliului de miniștri prin care se autorizează societatea „Soia” de-a contracte cu plugarii români cultivarea unei suprafețe de 30 mii ha. și cu câte o adresă oficială prin care toate camerele de agricultură din țară erau invitate a sprijini acțiunea societății, oamenii „Soiei”, au cucerat regiunile cu pământ fertil și climă nu prea aspră. Au trecut prin județele din Sudul Basarabiei, prin Barăgan și Bănat. Peste tot lucrurile au mers conform îndrumărilor oficiale. Agricultorii de prin aceste ținuturi nu și-au apărut interesele. Basarabenii și muntenii, pentru că nu sunt chibzuți, iar șvabii bănățeni, n'au voit a se da îndărăt, fiind vorba de o filială a unei societăți germane.

De pe altă parte s'au gândit oamenii că, de 'ndată ce n'au de pierdut mai mult decât în cazul când ar face cultura de grâu, afacerea-i acceptabilă mai ales că se garantează și plasamentul și prețul.

Nu tot așa au mers lucrurile și în Arad. Directorul tehnic al societății, dl. Stefani din Bod-Brasov, împreună cu procuristul societății, au venit cu o lună de zile în urmă și în județul acesta. Au procedat ca și în celelalte părți: s'au prezentat la camera de agricultură, cerând convocarea agricultorilor de seamă din județ. În consfătuirea care a avut loc, reprezentanții „Soiei” au constatat pentru prima oară că sunt și agricultori dintr-acea cari își cunosc interesele. Contractul nu s'a semnat, ci s'a propus modificarea lui.

Care ar fi fost rolul fabricii de zahăr

Rezultatul „obținut” în Arad, a nemulțumit pe „mahării” dela centru. Iși dădeau seama că, de 'ndată ce acceptă modificările propuse de plugarii arădani, vor fi nevoiți a modifica și contractele încheiate deja în restul țării.

Dl. Stefani, împreună cu un administrator delegat al societății — care este membru și în consiliul de administrație al fabricii de zahăr Chitila-Arad — au venit pentru a doua oară în Arad. Primiseră instrucțiuni dela centru de-a nu face decât unele concesii neînsemnate, iar în cazul când agricultorii

vor rămâne refractari propunerilor de-a semna contractul, să se încerce o presiune asupra lor.

Cum era și natural, arădani au rămas pe vechiile poziții. Cei doi delegați ai „Soiei”, au sondat apoi terenul pentru a găsi o modalitate de-a forța pe agricultori să semneze contractul. Intențiunea lor era — dispozițiunile erau de altfel ale centrului — de-a se folosi de legăturile pe cari le are „Soia” cu fabrica de zahăr Arad-Chitila.

Urmarea ar fi fost ca fabrica de zahăr din Arad să oblige cultivatorii de sfeclă de a cultiva pe lângă 2 jug. de sfeclă și unul de soia.

Direcțiunea fabricii din Arad a luat contact cu reprezentantul cultivatorilor de sfeclă. Acesta, după ce a amintit nemulțumirile cultivatorilor, cauzate de tratamentul la care sunt supuși, a opinat pentru a nu semăla încerca o nouă presiune, întrucât nu ar folosi la nimic.

Direcțiunea fabricii de zahăr a recunoscut că într-adevăr nu are autoritatea morală de-a cere noul sacrificii din partea cultivatorilor. În consecință a respins propunerea societății „Soia”.

Iată, deci, până unde au încercat să meargă gheșeftarii societății „Soia”.

Societatea »Soia« frustrează fiscal

Plugarul român, după cum spuneam, nu are de câștigat depe urma acestei afaceri. Ba, din contră, nu are decât de pierdut. Pierde deoarece el este singurul care lucrează cu risc. Societatea îi pune atâtea condițiuni, încât cu greu le-ar putea îndeplini. Și chiar când se achită de toate îndatoririle, societatea — în baza contractului — îl va putea șicana și-l poate cauza pagube.

Dar tot în baza aceluiași contract, societatea își asig-

ură venituri ilegale, în detrimentul plugarului, fără să mai vorbim că frustează în același timp și fiscal.

Una din condițiunile pe cari trebuie să le accepte agricultorul contractant este de-a restitui societății cantitatea de semințe primită pentru însemnare, plus jumătate din această cantitate. Deci, pentru fiecare kg. se va restitui un kg. și jumătate.

Acest cadou de 50%, pe care-l face agricultorul societății, înseamnă 35 vagoane anual, adică 1.050.000 lei.

În anul următor, agricultorul e obligat a-și procura semințele tot dela societate, el neavând dreptul să-și oprească din recoltă nici măcar cantitatea necesară însemnărilor, pentru că în felul acesta cei câțiva acționari să aibe asigurat un câștig ilegal de peste un milion lei anual.

Prin acest procedeu se frustează și fiscal. Societatea are dreptul de-a importa o cantitate de 70 vagoane semințe, necesară însemnărilor. Dacă această cantitate s'ar pune în vânzare, societatea ar trebui să plătească impozitul legal. Datorită însă procedurii cu „împrumutul” și „restituirea”, fiscalul nu mai are nici o pretențiune. Și tot datorită acestui procedeu, societatea realizează un câștig de peste un milion lei anual, care de asemenea este sustras impunerii.

Prin urmare, fiscalul este frustat de două ori, iar plugarul odată, printr'un singur punct al contractului.

Mai sunt și alte metode întrebuintate de societatea „Soia” pentru frustarea fiscalului. Le vom examina în numărul viitor pentru ca organele competente să se sesizeze, iar agricultorii să cunoască proporțiile gheșeftului care se încearcă pe spațele lor.

Intrunirea ceferistă din Arad

Duminecă, 10 Februarie c., a avut loc în localul sindicatului lucrătorilor fierari, din str. Grigorescu 8, o mare întrunire a lucrătorilor ceferisti din Arad. Au participat peste 200 lucrători.

A prezidat dl. Gh. Mușat, care a deschis ședința.

Dl. Ion Cretu, secretarul comisiei locale a sindicatelor arădane, a vorbit despre activitatea sindicatului.

Dl. Nicolescu București, președintele Uniunii ceferistilor din România, a expus demersurile făcute de Uniune, pe lângă Ministerul comunicațiilor, direcțiunea C. F. R. și Casa de asigurări, în interesul ceferistilor, în legătură cu încadrările nedrepte și diferitele revendicări ale ceferistilor.

Au mai vorbit d-nii Vasile Andrei și Ion Blean.

De asemenea, lucrătorii mace-lari din Arad au ținut o întrunire în localul din str. Moise Nicoară 2.

Au luat cuvântul d-nii Sava Damian-Sirengeriu, Ion Cretu și dr. Vadasz.

Lucrătorii mace-lari pretind respectarea repausului duminecal și introducerea zilei de lucru de 8 ore.

Azi s'au înscris încă 80 membrii noi în sindicat.

Viitoarea întrunire va avea loc Duminecă 17 l. c., când se va alege și comitetul definitiv al sindicatului lucrătorilor mace-lari.

Sir John Simon desminte

LONDRA, 10. — Sir John Simon, ministrul de externe al Angliei, a desmintit formal informația ziarelor privitoare la declarația sa în care ar fi discutat atitudinea Germaniei față de proiectul pactului aerian.

Declarațiile desmintite de Sir John Simon au fost publicate de un ziar parizian.

Ministrul de externe al Angliei crede că nu-i momentul de-a intra în Germania. Are dreptate.

Ședința Comisiei interimare din Arad

Sâmbătă la ora 12 a. m., a avut loc ședința Comisiei interimare a municipiului Arad.

Procesul dintre Kufmann și primărie a ajuns înaintea forului suprem de justiție, înaintea Curții de Casație. Desbaterea va avea loc la 27 Februarie, când, în apărarea intereselor orașului se va prezenta d. avocat Nedelcu.

Se da apoi, citire unei adrese a Ministerului de Finanțe, prin care confirmă amenda de 1.700.000 lei, aplicată municipiului, de către Administrația Financiară, pentru neplata taxelor de spectacole după biletele de strand.

La rând, după două chestiuni fără interes general, urmează lectura unei adrese din partea Camerei de In-

dustria și Comerț. Prin aceea adresă, Camera cere comisiei interimare, ca acum în pragul impunerilor comunale, să reducă valoarea lucrativă a imobilelor din centru, dela 15 la sută la 10 la sută, iar celor dela periferie, dela 10 la sută la 6-7 la sută.

La ordinea de zi, urmează o adresă comună a mai multor autorități civile și militare, prin care cer, ca primăria să accepte plata datoriilor restante pentru apă, gaz, luminat, etc., prin bonuri de impozit.

Se naște prima discuție, mai vie, din care rezultă că aceste datorii sunt în sumă de 9.700.000 lei, iar datoriile orașului către stat sunt de 9.900.000 lei.

Se propune o compensare, iar diferența de 200.000 lei, să fie plătită orașului prin bonuri de impozit.

Vieța sportivă

Pregătirile echipei naționale

Eșecul suferit de echipa noastră națională la balcaniadă, a dat de lucru fe, deralilor cari nu șiau cum să se scuze. Ba că-i vina selecționerului, ba că-i a jucătorilor.

Vorba e: până nu pătești nu te nveți minte!

Chiar așa au pățit-o și feralii noștri.

Acum, după ce au procedat la darea sentinței celor vinovați, au întocmit un plan pentru preîntâmpinarea unui viitor eșec, pentru pregătirea echipei naționale în vederea matchului cu Cehoslovacia (la 6 Iunie) și a balcaniadei care anul acesta se va desfășura în capitala Bulgariei tot în luna Iunie.

Ce face Peter Farmer?

Antrenorul național își face datoria. Peter Farmer și-a început activitatea.

Federația i-a indicat programul și lista jucătorilor selecționabili, cari se află în București.

Rezultatele pe cari le-au dat antrenamentele de până acum, sunt detestabile.

Și iată de ce: jucătorii veneau la antrenament, fiecare după bunul său plac. Au început antrenamentul v'r'o 20, apoi din ședință în ședință, numărul lor se împuțina mereu.

Norocul lui Peter Farmer a fost ivirea comisiei de selecție, care a pus capăt acestui lucru.

Comisia de selecție

Biroului federal, timp de câteva săptămâni, a fost ocupat de comisia de selecție care, după multe tergiversări, a fost alcătuită abia luni. Noua instanță în mâinile căreia sunt lăsate destinele echipei naționale se compune astfel: Președinte: d. Lt.-col. Tr. Davila, membri: d-nii: A. Căpățână, C. Rădulescu (București), N. Birăescu (Cluj) și L. Tuga (Timisoara).

Exa a m arata cantitate fiecareia in materie de sport, ne marginim a spune doar alati comisia compusa astfel este amana de a com-

duce și supraveghia echipa reprezentativă a României.

Comisia la muncă

Comisia de selecție și-a început activitatea. Prima ședință s'a ținut Miercuri, sub președinția d-lui Lt.-col. Tr. Davila. Au luat parte d-nii C. Rădulescu și A. Căpățână.

Cunoscând modul cum selecționabili frecventează sala de antrenament a lui P. Farmer, pentru bunul mers al antrenamentului au hotărât avertizarea grupărilor cari nu și-au trimis jucătorii.

Astfel, echipele Venus, Juventus, CFR și Unirea-Tricolor au fost avertizate că, dacă jucătorii convocați la antrenament nu se vor prezenta, vor fi suspendați.

Ne punem încrederea în comisia de selecție și în Peter Farmer.

Programul Cupei Momântei

3 Martie: AMEFA—Ilse, la Arad.
17 Martie: S. S. Sibiu—Macabi (Cernăuți), la Cernăuți.

24 Martie: Litometan—Chinezul, la Medias; Gloria—Prahova, la Arad; A. C. F. R.—Ripensia, la Brașov; Dacia-Unirea—Phoenix, la Brăila; CFRS—CFR (Buc.), la Simeria; CAO—Jahn, la Cernăuți; Universitatea—Elpis (Constanța), la Cluj; RGMT (Timiș)—Tricolor, la Baia-Mare; Unirea-Tricolor—Mareșul, la Tg.-Mures; Venus—Olimpia (Satu-Mare), la București; Crisana—CAT, la Timisoara.

Au rămas nefixate matchurile: România—Macabi (Buc.), ASCAM—Vulturii și Juventus—C. Sp. Tg.-Muras.

CAROL

KNEFFEL

și FIUL

Marele depozit de lemne Arad, Bul. Reg. Ferdinand 27.

Recomandă marfa cu prețuri excepționale de reduse: Lemne de foc I-a caitate, tăiate și crăpate, carbuni de piatră, Cox silezian, brichete „Ovoid” (model on) și carbuni de lemne „Retoria”.

Transportul la domiciliu.

Un an dela moartea lui Vasile Goldiș

Eri s'a împlinit un an dela moartea marelui român și om politic, care a fost Vasile Goldiș, fiu al județului Arad.

Cu această ocazie, despărțământul Arad al „Astrei”, a organizat o serbare comemorativă.

Alături de despărțământul „Astrei”, conducerea Palatului Cultural, a decis inaugurarea unei camere a lui Vasile Goldiș. În acest scop, s'a amenajat o cameră, în care s'au așezat: biroul, un dulap cu cărți, o etajeră cu cărți, tocul, câteva fotografii și decorațiile lui Vasile Goldiș. Camera are aparență, că abia a fost părăsită de locatarul ei, respiră aerul camerei locuite.

Parastasul pentru Vasile Goldiș

Comemorarea a început prin parastasul celebrat în Catedrală, de P. S. Sa Episcopul Grigorie Comșa, asistat de toți preoții din Arad.

La parastas, în afară de familie, au participat toți șefii de autorități din localitate, președinții și membrii asociațiilor culturale și patriotice din localitate, în frunte cu d. Ascaniu Crișan, președintele despărțământului „Astra”, inițiatorul comemorării.

La Palatul Cultural

Dela Catedrală, întreaga asistență s'a îndreptat spre Palatul Cultural unde a avut loc, inaugurarea camerei „Vasile Goldiș”.

Sala mare a pinacotecei, a fost neîncăpătoare pentru publicul care a ținut, ca la un an dela moartea lui Vasile Goldiș, să-i omagieze amintirea.

Primul care a luat cuvântul, a fost P. S. Sa Episcopul Dr. Grigorie Comșa, care în cuvântarea sa a arătat munca depusă de Vasile Goldiș, pe terenul bisericesc, național și cultural. În cadrul cuvântării, P. S. Sa a narat, câteva amintiri despre Vasile Goldiș.

A urmat apoi, documentată cuvântare a dlui prof. Ascaniu Crișan, directorul liceului și președintele despărțământului Arad al „Astrei”, care analizează opera și activitatea complexă a lui Vasile Goldiș.

D. Dr. Cornel Radu, în numele Institutului social Banat-Crișana, a duce omagii sociologului care a fost Vasile Goldiș.

D. Aron Petruțiu, vorbind în numele Ligei Antirevizioniste, în cuvântarea sa relevă două convorbiri cu Vasile Goldiș, care, referitor la Liga Antirevizionistă a spus, că între români și unguri există un antagonism adânc care nu poate fi lichidat atât timp, cât politica ungurească este în mâna nemeșilor unguri.

D. dr. Nicolae Popovici, în numele partidului național-agrar, rostește câteva cuvinte de omagiu pentru luptătorul național și creștin, care a fost Vasile Goldiș.

D. Ascaniu Crișan, citește telegramele d-lor dr. Ioan Suciu și Mihail Gropșianu, tovarăși de luptă ai lui Goldiș, cari n'au putut participa la comemorare.

În numele Palatului Cultural, pe care Vasile Goldiș l-a sprijinit, moralicește și materialicește, de câte ori a avut ocazie, vorbește, d. dr. Lazar Nichi.

D. dr. Ion Ursu, președintele Comisiei interimare, preia camera „Vasile Goldiș” și-i omagiază memoria.

După aceasta, participanții defilează pe dinaintea camerei „Vasile Goldiș”, mulți oprindu-se, sub puterea emoției, înaintea relicvelor păstrate acolo.

Apoi, o parte însemnată din asistență, în autobuse și automobile, se îndreaptă spre cimitir, unde Vasile Goldiș, își doarme somnul de veci.

La cimitir, pâr. Turicu, a oficiat un scurt serviciu divin, rostind și câteva cuvinte ocazionale.

Participanții au păstrat, câteva momente, de pioasă evlavie la mormântul marelui român care a fost Vasile Goldiș, apoi s'au întors în oraș.

Conferința d-lui prof. univ. Dragomir

La ora 5 p. m. a avut loc, în sala Palatului Cultural din Arad, conferința d-lui prof. univ. S. Dragomir, despre Vasile Goldiș.

În fața unui numeros auditoriu, dl. prof. Dragomir a început prin a arăta că Vasile Goldiș a fost fiul preotului Isaia Goldiș din Cermiu, județul Arad. A fost singurul dintre copiii pe care preotul Isaia i-a putut da să învețe carte.

După ce a terminat liceul unguresc din Arad, Vasile Goldiș a urmat studiile universității din Budapesta. După terminarea studiilor, marele român a învățat la perfecție gramatica și istoria literaturii române.

Vasile Goldiș a refuzat să ocupe o catedră la un liceu din Budapesta, dar a primit cu bucurie să funcționeze ca profesor de istorie la Școala normală a eparhiei Caransebeș, pentru că aici se simțea între ai săi.

De aici a trecut apoi la Brașov, unde și-a început activitatea pe tărâmul politicii naționale.

Vasile Goldiș a scris o serie de editoriale în „Tribuna” din Sibiu, reușind în scurt timp să atragă atenția întregii populații românești. A trebuit însă să părăsească prietenii dela „Tribuna”, în frunte cu O. Goga, și venind în Arad, a înființat ziarul „Românul”, în luna Ianuarie 1911. După un an și ceva, în ziua de 5 Martie 1912, ziarul „Tribuna” și-a sistat apariția. Toți foștii tovarăși dela Sibiu ai lui Vasile Goldiș, și-au început colaborarea la „Românul”.

Au venit apoi timpurile de grele frământări. Vasile Goldiș, după ce a ocupat un post la Consistoriul arădan, a redactat nenumărate memorii în numele eparhiilor românești și textul multor declarații citite în parlamentul unguresc, de fruntașii politici ai românilor ardeleni.

Memoriul redactat de Vasile Goldiș, în care erau expuse revendicările românilor, a fost revăzut de d. Iuliu Maniu, care a mai adăugat unele expresii juridice, apoi a trimis luptătorului arădan o scrisoare, în care-l felicită și-i spune:

— Sunt fericit că am fost de acord în aceste zile grele. Știi cât de mult țin de tine, iar faptul că vederile mele

sunt aprobate de tine, mă umple de o nespusă bucurie.

— Fii sigur că voi ține cu neclintită tărie și deplină solidaritate cu tine, în toate chestiunile mari.

Conferențiarul a amintit apoi rolul jucat de Vasile Goldiș, atât în preajma unirii, cât și după înființarea României Mari.

De vorbă cu d. prof. Dragomir

După conferința pe care a ținut-o la Palatul Cultural, dl. prof. univ. Dragomir a făcut o vizită d-nei Goldiș.

În timpul cât a rostit conferința, dl. prof. Dragomir s'a arătat emoționat, ori de câte ori trebuia să pronunțe numele marelui dispărut. Imi închipuiam că trebuie să păstreze amintiri duioase despre cel care a fost Vasile Goldiș.

În palatul „Românul”

Simțiam o necesitate de-a schimba câteva cuvinte cu distinsul oaspe. O convorbire telefonică avută cu dl. prof. Dragomir mi-a dat posibilitatea de a-i cere o întrevedere. Eram așteptat pentru ora 8 seara.

La ora stabilită, mă găseam în fața palatului „Românul” din strada Vasile Goldiș 6. La capătul scării cari duc la etaj, odihnește ascensorul pe care marele dispărut, singur, îl folosea. Îi era imposibil de-a urca treptele casei, din cauza boalei de cord de care suferea.

Urc. La intrare, pe aceeași tablă de sticlă pe care o cunoșteam, stă scris cu litere aurite: Vasile Goldiș.

Mi se deschide și intru. Pe ziduri, în anticameră, aceleași tablouri, aceleași fotografii cari-l înfățișează pe Vasile Goldiș în diferite grupuri de prieteni și admiratori. Totul era ca și acum doi ani, când l-am vizitat pentru ultima oară.

Îl răpesc pentru câteva minute pe dl. profesor Dragomir din mijlocul unui mare număr de invitați cari se găseau în casa doamnei Goldiș, și trecem în camera în care marele român își petrecea timpul lucrând sau meditănd. Tot aici mă primea și Vasile Goldiș.

Dl. profesor Dragomir se scuză și mă face să înțeleg că, din modestie, ar vrea să evite un interviu.

Ne-am limitat deci la simple discuții. D-sa se arăta nespus de mulțumit că arădanii au știut să comemoreze atât de frumos un an dela moartea marelui dispărut.

— Lumea începe să-l cunoască așa cum a fost, spune dl. prof. Dragomir. Aceasta o deduc și din discursurile cari s'au ținut azi dimineața la Palatul cultural.

— Țin să accentuez, continue d-sa, că Ardealul n'a avut un om ca Goldiș, începând dela Bărnăuțiu. Ar fi fost Babes, iar pentru că era Bănătean, a avut dela început adversitatea ardelenilor. Căci n'a reușit el, a reușit în schimb Vasile Goldiș.

— Toate datele cari le-am folosit în conferința mea de azi, sunt luate din corespondența lui Goldiș, singura care n'a fost censurată de procurorii unguri.

— Ar mai fi multe de spus despre marele dispărut. Aceste lucruri se găsesc de altfel în memoriile lui Vasile Goldiș, cari vor fi date societăților culturale din Arad. Eu nu anticipez nimic.

T. R.

Instrucția pentru apărarea contra gazelor, în Arad

Vineri, 8 Febr. c., a avut loc la prefectură o constătuire, la care au luat parte, șefii autorităților, reprezentanții fabricilor și pretorii din jud. Arad.

Dl. căpitan Teodorescu, după ce-a expus importanța centrului de instrucție pentru apărarea pasivă care urmează a lua ființă în Arad, propune deschiderea unui fond pentru procurarea materialului de demonstrare și propagandă.

Dsa mai propune ca fiecare stabiliment industrial din localitate, să contribuie cu o sumă oarecare pentru augumentarea fondului amintit mai sus, arătând că procedeul acesta-i logic, întrucât centrul de instrucție va instrui personalul acestor stabilimente industriale. Este știut că fiecare fabrică își are serviciul său de prevenire și localizarea eventualelor incendii. În multe cazuri, personalul acestui serviciu intern substituie cu succes pompierii primăriei, a căror intervenție devine inutilă. Or, personalul acesta are menirea de-a apăra avutul fabricii pe cre o servește, și în cazul unui eventual atac cu gaze. Trebuie deci să i se facă instrucția necesară. Sarcina aceasta revine centrului de instrucție din Arad, care-i condus de dl. căpitan Teodorescu.

O boală veche

Pentru procurarea materialului de propagandă și demonstrare necesar, este nevoie de cca. 200 mii lei. Începutul acțiunii s'ar putea face și cu mai puțin. Dar degeaba, căci nu sunt fonduri.

Dl. dr. Ion Groza, prefectul județului, a declarat că actualmente îi este imposibil să deschidă vr'un fond extraordinar în acest scop, dar că în viitorul buget, care intră în vigoare dela 1 Aprilie c., va prevedea suma de 200 mii lei.

Intrucât chestiunea nu suferă amănare, dl. căp. Teodorescu a venit cu propunerea ca stabilimentele industriale să-și dea contribuțiile acum, pentru a se începe acțiunea.

Nu ne indoim de faptul că reprezentanții stabilimentelor industriale din localitate și-ar fi dat a-deziunea fără nici o rezervă. Chestiunea a trebuit însă amânată, în urma intervenției d-lui ing. Trimbăționi, care a fost de părere că trebuie să se ceară mai întâi avizul Ministerului muncii. Cu alte cuvinte: „Lungește Doamne boala...”

Tot Aradul este coadă

După cum spuneam, în celelalte județe acțiunea a fost începută cu mult înainte. La Cluj, spre exemplu, s'au făcut exerciții de ansamblu, în piețele publice.

În județul Bihor, fiecare cetățean a contribuit cu suma de un leu pe an și astfel s'au strâns câteva sute de mii de lei. Bani aceștia au fost încasați odată cu impozitele.

Primăria Timișoara, a avansat suma de 35 mii lei numai pentru cumpărarea din Germania a patru măști contra gazelor, modelul cel mai perfecționat, în timp ce primăria Aradului e dispusă a contribui numai cu suma de zece mii lei, și aceasta abia din viitorul buget.

Socotim că acțiunea pe care o va întreprinde dl. căpitan Teodorescu, este de o importanță capitală. Nu este

deci cazul, credem, ca primăria acestui expus oraș de graniță să-și precupească sprijinul.

Oare arădanii n'ar putea activa la fel cu cetățenii megieșilor Bihor și Timiș? Sacrificiul ce li se cere, este oare în raport direct cu avantajile cari ar rezulta de pe urma instrucției pentru apărarea pasivă?

Dl. dr. Cosma, medicul primar al județului, a cerut apoi să se facă instrucția teoretică și să se amenajeze adăposturi.

Nu pricepem care ar fi rostul acestui procedeu. Căci ceea ce interesează este instrucția practică. Teoria o face cetățeanul singur, după carte. Iar adăposturile degeaba s'ar face ele atâta timp cât rumânul nu le va ști utiliza. Dar și pentru adăposturi trebuiesc fonduri, iar amenajarea acestora reclamă prezența d-lui căpitan Teodorescu în fiecare comună. Din ce se vor acoperi spesele de deplasare?

Și mai este ceva: există un regulament care prevede că șeful serviciului tehnic al fiecărui oraș, trebuie să dea indicații — cu ocazia aprobării planurilor pentru edificarea de clădiri noi — ca subsolul clădirii, respective pivnița, să fie astfel amenajată, încât să servească și de adăpost, în cazul unui eventual atac cu gaze. În Arad s'a clădit de curând o aripă a fundației „Fischer” pe corso, fără a se ține cont de dispozițiunile regulamentului amintit. Aradul ar fi putut avea astfel un adăpost în chiar centrul orașului, fără cheltueli speciale. Sau, admițând că amenajarea subsolului ar necesita o sumă de una sau două sute mii lei, ce importanță ar fi avut, ținând seama că toată construcția a costat șase, dacă nu șapte milioane lei. Dar s'au ridicat în ultimul timp, în Arad, atâtea clădiri noi, mari, moderne. Are vr'una din ele un adăpost contra atacurilor cu gaze?

O instituție înțelegătoare

Dl. căpitan Teodorescu, întru desăvârșirea planului de acțiune, a făcut o ofertă căilor ferate, cerând să i se construiască două vagoane speciale, cari să servească la instruirea personalului cefierist din Inspectia V. C. F. R. În mai puțin de trei săptămâni a venit aprobarea, iar atelierele C. F. R. din Arad, au și început constuirea celor două vagoane, iar recepționarea lor se va face în cel mai scurt timp.

Vagoanele acestea vor fi ze înzestrate cu tot materialul necesar instrucției, și vor avea camere speciale pentru gaze, în cari persoanele căpătătoare li se va face instrucția. Vor fi introduse, după ce înau prealabil se vor echipa cu măști.

Instrucția personalului cefierist va începe în curând. Inspectia C. F. R. va desemna câteva serii de instructori, cari vor fi instruiți de către dl. căp. Teodorescu, apoi la rândul lor, vor instrui pe ceilalți angajați ai drumului de fier, cari vor fi împărțiți în subcentru.

Fiecare serie de instructori, va face zece zile de instrucție pentru apărarea pasivă.